

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie M. K.

skazanego z art. 202 § 4a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2024 r., w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Olkuszu

z dnia 28 lutego 2023 r., sygn. akt II K 820/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w Olkuszu do ponownego rozpoznania.**

i

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Olkuszu, wyrokiem z dnia 28 lutego 2023 r., w sprawie o sygn. akt II K 820/22, po rozpoznaniu sprawy M. K. oskarżonego o to, że w okresie od bliżej nieustalonego dnia do dnia 12 lipca 2022 r. w K. woj. [...], w pamięci telefonu

komórkowego marki S. posiadał treści pornograficzne z udziałem małoletnich w ilości 21 plików graficznych w postaci zdjęć, tj. o czyn z art. 202 § 4a k.k. i uwzględnieniu wniosku złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k., orzekł:

I. oskarżonego M. K. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, tj. przestępstwa z art. 202 § 4a k.k. i za to na podstawie tego przepisu przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w zw. z art. 34 § 1a pkt 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku i 10 (dziesięciu) miesięcy ograniczenia wolności w postaci obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 40 (czterdziestu) godzin w stosunku miesięcznym;

II. na podstawie art. 41a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz opuszczania miejsca zamieszkania, bez zgody sądu, przez okres 3 (trzech) lat, połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Komisariatu Policji w K. 2 (dwa) razy w miesiącu;

III. na podstawie art. 202 § 5 k.k. oraz art. 195 k.k.w. orzekł wobec oskarżonego przepadek dowodu rzeczowego w postaci telefonu komórkowego, poprzez jego zniszczenie;

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 8 marca 2023 r.

Kasację wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając powyższy wyrok w całości, na niekorzyść oskarżonego M. K. i zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k., polegające na niezasadnym uwzględnieniu przez sąd *meriti* wadliwego wniosku oskarżonego M. K. o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, mimo iż wniosek ten nie zawierał propozycji obligatoryjnego - z mocy art. 41 § 1a k.k. zdanie drugie (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r., a po tej dacie - z treści art. 41 § 1a pkt 2 k.k.) - orzeczenia na czas określony albo dożywotnio środka karnego w postaci zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów lub działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, co skutkowało wydaniem wyroku, również z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą wskazanego wyżej przepisu prawa materialnego.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i

przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Olkuszu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron, na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że uwzględnienie kasacji na niekorzyść skazanego jest w niniejszej sprawie dopuszczalne, albowiem została ona wniesiona przed upływem roku od daty uprawomocnienia się zaskarżonego wyroku (art. 524 § 3 k.p.k.).

Jak słusznie wywodzi skarżący, złożenie przez oskarżonego wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k. nie obliguje sądu do jego automatycznego uwzględnienia. Sąd, rozpoznając wniosek złożony na podstawie art. 387 § 1 k.p.k., zobowiązany jest przede wszystkim sprawdzić zaistnienie wszystkich warunków dopuszczalności takiego wniosku. Jednym z nich jest kontrola jego zgodności z przepisami prawa karnego materialnego, obejmująca m.in. prawno - karną ocenę czynu, jak też wymiar kary bądź środków karnych. Jeśli treść wniosku tychże regulacji prawnych nie respektuje, niewątpliwym obowiązkiem sądu jest bądź to uzależnienie swojej decyzji o uwzględnieniu tego wniosku od dokonania w nim zmiany konwalidującej dostrzeżoną wadliwość (art. 387 § 3 k.p.k.), bądź też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych (zob. wyrok SN z dnia 6 marca 2024 r., III KK 622/23).

Temu zadaniu niestety sąd *meriti* nie sprostał, przez co, jak słusznie wskazał skarżący, doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k. Sąd Rejonowy w Olkuszu nie dokonał, na płaszczyźnie zgodności z przepisami prawa materialnego, należytej oceny wniosku oskarżonego M. K. o wydanie wyroku w trybie art. 387 k.p.k., skoro nie dostrzegł, iż zawarta w nim propozycja nie zawiera orzeczenia obligatoryjnego środka karnego określonego w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k.

Zgodnie bowiem z treścią art. 41 § 1a k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2017 r., nadanym ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. 2016 r. poz. 862) do dnia 30

września 2023 r., sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego. Jednocześnie ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2022 r., poz. 2600), która w części obowiązuje od dnia 1 października 2023 r., gdzie art. 41a § 1a k.k. otrzymał następujące brzmienie: sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania:

1) na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego;

2) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego.

Zważywszy na obligatoryjny charakter wskazanego przepisu, nie ulega wątpliwości, że w odniesieniu do oskarżonego M. K. zaktualizowały się wszystkie przesłanki obligujące sąd do zawarcia w wyroku skazującym rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, o którym mowa w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k.

Skazanemu przypisano czyn z art. 202 § 4a k.k., polegający na posiadaniu treści pornograficznych z udziałem małoletnich. Jak słusznie zauważył skarżący, w doktrynie, jak i w judykaturze podnosi się, że za przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego, do których odwołuje się art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (w brzmieniu do 30 września 2023 r., po tej dacie - art. 41 § 1a pkt 2 k.k.) należy uznać przede wszystkim te przestępstwa, które zamieszczone są w rozdziale XXV Kodeksu karnego, zatytułowanym: „Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności” (zob. m.in. W. Wróbel, A. Zoll (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część I. Komentarz do art. 1-52 k.k.*, Warszawa 2016, teza 16 do art. 41; J. Giezek (red.), *Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz.* Warszawa 2021, teza 30 do art. 41; wyrok SN z dnia 25 października 2023 r., I KK 270/23). Przesłanka zastosowania zakazu przewidzianego w art. 41 § 1a zdanie

drugie k.k. (w brzmieniu do 30 września 2023 r., po tej dacie - art. 41 § 1a pkt 2 k.k.), wchodziła zatem w grę w razie skazania za którekolwiek z przestępstw określonych w tym rozdziale, a więc także za przestępstwo pornografii z art. 202 k.k.

W kontekście stosowania przedmiotowego środka karnego należy zauważyć, że działanie na szkodę małoletniego stanowi charakterystykę zachowania sprawcy, a nie jego skutek. Stąd też realizacja znamienia „na szkodę” nie jest uzależniona od faktycznego wystąpienia szkody. Rzeczony środek karny ma bowiem przeciwdziałać naruszeniu dóbr w postaci wolności seksualnej i obyczajności małoletniego, a to ze względu na ujawnione przez sprawcę skłonności do ingerencji w tę szczególną sferę dóbr chronionych przez prawo karne (zob. wyrok SN z dnia 6 marca 2024 r., III KK 622/23; wyrok SN z dnia 26 marca 2024 r., I KK 55/24; wyrok SN z dnia 14 maja 2024 r., III KK 57/24).

Jednocześnie w dacie popełnienia przypisanego czynu, jak i w chwili wyrokowania, brzmienie przepisu art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. przewidywało obligatoryjne orzeczenie zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio, nie przewidując w tym zakresie żadnych wyjątków lub ograniczeń oraz nie uzależniając zastosowania owej regulacji od zaistnienia jakichkolwiek dalszych przesłanek.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy skonstatować, że w odniesieniu do oskarżonego M. K. zaktualizowały się przesłanki obligujące sąd do zawarcia w wyroku skazującym rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, o którym mowa w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (w brzmieniu do 30 września 2023 r.). Skarżący trafnie też odnotował, że orzeczenie przedmiotowego środka karnego ma charakter obligatoryjny niezależnie od tego czy sprawca przestępstwa przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności dokonanego na szkodę małoletniego uprzednio zajmował tego rodzaju stanowisko lub wykonywał zawód tego rodzaju, a popełniony czyn pozostawał w związku z funkcjonalnym zakresem prowadzonej przez niego działalności (zob. wyrok SN z dnia 18 kwietnia 2023 r., V KK 70/23; wyrok SN z dnia 22 czerwca 2023 r., IV KK 44/23). Omawiany środek karny winien zatem zostać orzeczony już w razie pierwszego skazania za przestępstwo o charakterze

pedofilskim.

Reasumując, sąd *meriti*, akceptując wadliwy wniosek oskarżonego, dopuścił się rażącej obrazy art. 387 § 1, 2 i 3 k.p.k., a w konsekwencji także naruszenia art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. (w brzmieniu do 30 września 2023 r.), gdyż nie zrealizował obowiązku wskazanego w treści tego przepisu. Powyższe uchybienia miały niewątpliwie istotny wpływ na treść wyroku, albowiem ich konsekwencją był brak orzeczenia wobec oskarżonego obligatoryjnego zakazu, o którym mowa w art. 41 § 1a zdanie drugie k.k. w brzmieniu do 30 września 2023 r., obowiązującym w czasie popełnienia przypisanych oskarżonemu występków, jak też w dacie wyrokowania (obecnie zakaz ten sformułowany jest w art. 41 § 1a pkt 2 k.k.).

Dlatego Sąd Najwyższy, dzieląc zarzut i wniosek, zawarte w kasacji, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Olkuszu do ponownego rozpoznania. Sąd ten, procedując prawidłowo, powinien uzależnić uwzględnienie wniosku złożonego w trybie art. 387 § 1 k.p.k. jego zmodyfikowania przez oskarżonego w sposób zgodny z przepisami prawa materialnego. Osiągnięcie porozumienia w tej kwestii, przy spełnieniu pozostałych przesłanek dobrowolnego poddania się karze, otworzy drogę do uwzględnienia wniosku. Jeśli zaś oskarżony nie zmodyfikuje swojego wniosku tak, by odpowiadał on prawu materialnemu, to sąd rozpozna sprawę na zasadach ogólnych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[ms]

Paweł Kołodziejski Anna Dziergawka Ryszard Witkowski